

Ny anlægsplan sætter retningen for byens udvikling

Aarhus er en kommune i rivende udvikling. Flere tusind nye aarhusianere kommer til hvert år, og både private og offentlige investorer bidrager sammen med kommunen til, at kranerne er i gang over alt i byen.

Aarhus Byråd har klare mål om vækst - flere indbyggere og flere arbejdspladser - og om, at Aarhus skal udvikles til at være CO2-neutralt. De klare og ambitiøse mål er pejlemærker for fremtidens anlægsinvesteringer. Investeringerne skal sikre, at byen kan rumme de nye borgere og virksomheder, at infrastrukturen er på plads, at der er plads i daginstitutioner og skoler osv.

Anlægsaktiviteten er høj i Aarhus

Aarhus Kommune har gennem en aktiv investeringspolitik været med til at holde hjulene i gang igennem årene med økonomisk krise. Også i den kommende 4-årsperiode er der lagt ambitiøse investeringsplaner. Byrådet besluttede i sidste års budget, hvad der skal investeres i frem til og med 2017:

- Vi sikrer pasningsgarantien ved udbygning af daginstitutioner
- Der etableres en helt ny skole i midtbyen
- DOKK1'en - det nye multimediehus på havnen – færdiggøres
- Letbanens første etape skal etableres
- Vi investerer massivt i energirigtige løsninger, der bidrager til at nedbringe CO2. Byrådet har vedtaget investeringer på op mod 450 mio. kr. på området
- Og kommunens bygninger, veje og idrætsanlæg renoveres og vedligeholdes løbende

Særligt i starten af budgetperioden er der et meget højt investeringsniveau, som blandt andet skyldes færdiggørelsen af DOKK1 og andre større projekter. Derudover forventes udgifterne at blive jævnet ud over årene, i takt med at nye projekter bliver detailplanlagt.

Forstærket indsats for byudvikling

Aarhus' vækst stiller krav om et meget aktivt arbejde med byudvikling og byomdannelse, så investeringer kan tiltrækkes til byen og de nødvendige attraktive fysiske rammer for befolkningsudviklingen kan sikres. Forligsparterne er på den baggrund enige om, at opprioritere indsatsen i regi af Arealudvikling Aarhus med et beløb på 20 mio. kr. årligt. Halvdelen af beløbet udmøntes til Arealudvikling som en fast anlægsbevilling (en KB-bevilling), mens den anden halvdel af beløbet afsættes som en anlægsreserve, hvorfra der kan ske udmøntning efter beslutning i Magistraten. Udgifterne til opprioriteringen finansieres via modregning i salgsindtægterne fra de pågældende byudviklings- og byomdannelsesområder.

Udover en forstærket indsats i forhold til kommende og igangværende omdannelses- og udviklingsprojekter, så muliggør opprioriteringen, at Arealudvikling Aarhus efter

konkret aftale vil kunne yde rådgivning og projektudvikling af en række projekter fra øvrige magistratsafdelinger.

Nye initiativer i 2014-2017: Aftale med boligforeningerne giver flere boliger

I 2013 er der indgået en aftale med boligforeningerne i Aarhus om køb af hjemfaldsklausuler. Det har givet en indtægt, som betyder, at der kan sættes yderligere investeringer i gang i perioden 2014-2017. De nye investeringer er:

Pladsbehov, lokaleprogram:

Siden sidste års budget er prognoserne for pladsbehovet på dagpasningsområdet og i folkeskolen blevet revurderet. Revurdering har givet mindredgifter i 2014, mens der forventes et stort udbygningsbehov i perioden frem til og med 2023. Foreløbig er der afsat beløb til og med 2015, og hvis prognosen fortsat viser behov for udbygning i 2016 og 2017, gives der adgang til at fremrykke beløb fra 2018.

Skolestruktur:

Byrådet besluttede i forbindelse med den ændrede skolestruktur at kompensere folkeskoleområdet med 28 mio. kr. ved budgetlægningen for 2014-2017.

Folkeskolereform:

I aftalen med regeringen om finansieringen af folkeskolereformen indgår et midlertidigt tilskud til kommunerne, der er tænkt anvendt til at løse omstillingsudfordringer i kommunerne. I aftalen om folkeskolen er det beskrevet, hvordan beløbet anvendes i Aarhus Kommune.

International skole:

Aarhus har brug for en stærk international profil for at kunne fastholde og tiltrække internationale investeringer, virksomheder og højt specialiserede udenlandske videnarbejdere. Internationale dag- og uddannelsesstilbud er derfor et helt afgørende rammevilkår for fortsat vækst og udvikling i Aarhus.

Forligsparterne er derfor enige om, at etableringen af det nyskabende Generationernes Hus på Aarhus Ø skal ske med afsæt i en international profil.

Samtidig afsættes der et beløb til et rente- og afdragsfrit lån til etablering af en moderne og attraktiv international skole. Byrådet ønsker hermed at sende et forpligtende signal om, at kommunen er indstillet på at yde et bidrag. Byrådet forventer, at det vil være muligt for kredsens bag den internationale skole at rejse den øvrige nødvendige finansiering fra staten samt private sponsorer og virksomheder.

Helhedsplan, Gellerup:

Helhedsplanen for Gellerup og Toveshøj er nu gået ind i en fase, hvor de overordnede mål og visioner fra dispositionsplanen omsættes til handling via planlægning og implementering af konkrete projekter. For at Aarhus Kommune kan realisere de vedtagne initiativer og dermed leve op til de forpligtigelser, som fremgår af de politiske aftaler

og dispositionsplanen, er der behov for at afsætte yderligere anlægsmidler til Helhedsplanen.

Der afsættes på den baggrund 12 mio. kr. i 2014, 15 mio. kr. i 2015 og 9 mio. kr. i 2016, som fordeler sig på elementerne i tabellen nedenfor.

2014 pl., 1.000 kr.	2014	2015	2016	2017
Infrastruktur, Gellerup	-	-	7.000	-
Indfrielse af restgæld (1/5-ordning)	8.000	6.000	-	-
Boldbane, Gellerup	-	5.000	-	-
Bypark, Gellerup	4.000	4.000	2.000	-
I alt	12.000	15.000	9.000	-

Ungdomsboliger:

Aarhus er en særdeles attraktiv uddannelsesby, som hvert år tiltrækker et stigende antal studerende til de videregående uddannelser. Det har gennem årene lagt et stort pres på studieboligmarkedet på trods af, at der løbende sker en udbygning af studieboligmassen. Et velfungerende studieboligmarked er afgørende for en god uddannelsesby, som fortsat kan tiltrække mange studerende. Der er derfor behov for yderligere at øge udbygningen af ungdomsboliger.

Med udgangspunkt i konklusionerne fra den opdaterede studieboligrapport fra 2013 – som blandt andet viser en markant stigning i tilgangen af studerende de nærmeste år – afsættes der således yderligere 33 mio. kr. årligt i perioden 2014-2016 til anlæg af flere nye ungdomsboliger og kollegier. Heraf finansieres de 18,2 mio. kr. via en fremrykning af midlerne afsat til ungdomsboliger i 2017.

Med de allerede afsatte midler til området giver løftet mulighed for at der i årene 2014-2016 kan etableres op imod 2.500 nye ungdomsboliger.

Teknik og Miljø udarbejder i samarbejde med Borgmesterens Afdeling en handlingsplan for udmøntningen af den forøgede kvote. I den sammenhæng skal det tillægges stor vægt, at der udbydes et varieret udbud af studieboliger, herunder billige lejeboliger – gerne gangkollegier. Det vil være til gavn for de danske studerende, men i helt særlig grad de internationale studerende, som ofte har store udfordringer med at finde en bolig, hvor de er i stand til at betale huslejen.

Byggeriet af private små boliger, der er velegnede for unge, ønskes endvidere understøttet. Konkret søges der gennemført omdannelse af erhvervsarealer, når arealerne er velegnede til boligformål, og når arealerne imødekommer de unges ønsker om boliger,

der er placeret centralt – i forhold til bymidten eller i forhold til større uddannelsesinstitutioner.

Studieboligrapporten opdateres i løbet af 2014. På baggrund heraf skal det endvidere som led i handleplanen vurderes om dette giver anledning til en anden fordeling af den samlede kvote.

Familieboliger:

Når Aarhus vokser, skal det sikres, at der fortsat er plads til forskellighed og mangfoldighed - en god by for alle. Almene familieboliger sikrer, at alle borgere uanset indkomstniveau har mulighed for at bosætte sig og leve i Aarhus. De almene familieboliger spiller således en stor rolle i at sikre en bred og mangfoldig beboersammensætning på tværs af hele byen.

De senere år har byggeriet af almene boliger fokuseret på opførelsen af ungdomsboliger. Denne indsats fortsættes og opprioriteres også de kommende år. Som supplement hertil, og for at sikre fortsat opførelse af prisbillige boliger til familier, afsættes der yderligere 10 mio. kr. årligt i 2014-2017 til opførelse af almene familieboliger. Sociale Forhold og Beskæftigelse, Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling vil i samarbejde vurdere behovet for små billige boliger til borgere med lav indkomst og sikre, at en tilstrækkelig del af boligerne målrettes denne gruppe.

Voksenhandicapboliger:

I budgetforslaget 2014-2017, er der indarbejdet et løft i driftsudgifterne til hurtigere afvikling af ventelisten for botilbud til voksne med handicap. For at sikre økonomisk balance i den fremadrettede overholdelse af ventelistegarantien vil der være behov for at sikre en vis egenforsyning via fortsat udbygning af pladser på det sociale område. Til det fortsatte udbygningsbehov på voksenhandicapområdet vurderer Sociale Forhold og Beskæftigelse, at der er behov for at afsætte et samlet beløb på 34 mio. kr. i 2016 og 2017. Heraf vil halvdelen kunne finansieres af afdelingen selv som driftsfinansieret anlægsinvestering over 30 år med henvisning til at flere egne boliger muliggør en optimering i driften. Af de resterende 17 mio. kr. afsættes foreløbigt de 8 mio. kr. i budgettet. Mulighederne for at finde finansiering til de resterende 9 mio. kr. vil blive vurderet nærmere frem mod budgetlægningen for 2015-2018.

På baggrund af Statsforvaltningens udtalelse, som indebærer, at der ikke må være ventelister til botilbud til voksne på det sociale område, er forligsparterne enige om, at Sociale Forhold og Beskæftigelse forpligtes til årligt at fremsende en analyse af behovet for etablering af nye pladser på området. Analysen fremsendes i forbindelse med afdelingernes budgetforslag i foråret som en del af det samlede budgetmateriale fra Sociale Forhold og Beskæftigelse.

Med rammebeløbene til nye boliger afsat i perioden 2018-2023 (uddybet nedenfor), afsættes der dermed i alt mere end 200 mio. kr. til de forskellige boligtyper i perioden frem til og med 2023.

Etablering af midlertidig koncertplads:

Vestereng er i dag byens officielle koncertplads, men pga. udbygningen af det nye universitetshospital i Skejby, har byrådet besluttet ikke at benytte Vestereng til større koncerter efter 2014/2015.

På baggrund af dialog mellem Teknik og Miljø og Skejby Sygehus om lydproblemer ved koncerter er det fra Teknik og Miljø meldt ud, at der med øjeblikkelig virkning ikke længere kan afholdes koncerter på Vestereng.

Det giver en stor udfordring for Grøn Koncert der hidtil har afholdt sine koncerter på Vestereng. På baggrund heraf er mulighederne for en midlertidig koncertplads til arrangementer som Grøn Koncert blevet undersøgt. I den forbindelse peger Teknik og Miljø på et kommunalt ejet område ved Marienlyst som vil kunne benyttes til og med 2016 som midlertidigt koncertareal. Udgifterne til etablering af et midlertidigt koncertområde vil være på ca. 1 mio. kr. Forligsparterne kan tiltræde at kommunen imødekommer ønsket fra Universitetshospitalet om ikke længere at benytte Vestereng som koncertplads samt forslaget fra Teknik og Miljø om at etablere en midlertidig koncertplads ved Marienlyst. Teknik og Miljø er ansvarlig for i samarbejde med Grøn Koncert at få gjort en ny koncertplads klar til 2014. Udgifterne til etableringen – samt driftsudgifterne forbundet med pladsen - afholdes indenfor Teknik og Miljø's eksisterende økonomi.

Rejsekortet:

Midttrafik har truffet beslutning om tilslutning til Rejsekortet. I den forudgående høring, har byrådet overfor Midttrafik tilkendegivet, at den politiske opbakning til projektet i Aarhus Kommune er begrænset, ligesom gevinsterne ved Rejsekortet ikke vurderes at stå mål med de betydelige udgifter til projektet. Da beslutningskompetencen i sagen ligger hos Midttrafiks bestyrelse tages den kommende tilslutning til Rejsekortet til efterretning.

Kommunens udgifter til Rejsekortet forudsættes finansieret indenfor den samlede rådige økonomi til kollektiv trafik – inkl. stigende billetindtægter fra Midttrafik, det oparbejdede overskud i Busselskabet samt det afsatte beløb på reserven til udvikling af den kollektive trafik. Teknik og Miljø fremsender en indstilling til byrådet med et konkret forslag til udmøntning heraf. I forbindelse med indstillingen skal det søges endeligt afklaret med Midttrafik, om der er mulighed for at se betalingsplanen for Rejsekortet i sammenhæng med ibrugtagningen af letbanen.

Sikre skoleveje:

Skolevejsanalysen 2010-2011 udpegede skoleruter mellem hjem og skole, for at finde frem til hvilke tiltag der skal til for, at forbedre trafikikkerheden på disse ruter. Dette blev gjort med fokus på, at børn har forskellige færdigheder til at færdes i trafikken alt efter deres alder. Med gode og sikre ruter til skole er der større mulighed for, at flere

børn i fremtiden vil cykle og gå til skole. Dette vil resultere i både sundere børn, og børn som er vant til at færdes i trafikken.

På baggrund heraf er forligsparterne enige om at opprioritere indsatsen for mere sikre skoleveje. Der afsættes hertil yderligere 5 mio. kr. i 2014 og 2015 samt 2,5 mio. kr. i 2016 og 2017 til de højst prioriterede tiltag i skolevejsanalysen, som omfatter arbejder på offentlig vej såvel som sikring på de enkelte skoler.

Cykelhandlingsplan:

Aarhus Kommune har med en stor cykelsatsning fået markeret sig som én af landets bedste cykelbyer.

Der er blevet investeret mere end 85 mio. kr. i 3.500 nye cykelparkeringspladser, 25 km nye cykelstier, nyt slidlag på mere end 20 pct. af de eksisterende cykelstier, ny skiltning, cykelbarometre og luftpumper mv.

Derudover har kommunen fået statslig medfinansiering til etablering af en ny supercykelsti til 98 mio. kr. til Lisbjerg. Supercykelstien får sit eget forløb i kilen mellem de store indfaldsveje og fremkommeligheden og sikkerheden vil blive øget bl.a. ved at bygge broer og lave stiunderføring, hvor stien krydser trafikerede veje.

Men vigtigst af alt, så har aarhusianerne taget godt imod cykelsatsningen. Der har været en stigning på næsten 9 pct. fra 2009 til 2011 i andelen, der dagligt cykler og 68 pct. af borgerne er tilfredse med Aarhus som cykelby.

Forligsparterne er særdeles tilfredse med udviklingen og ønsker en fortsat satsning på Aarhus som Cykelby. Der afsættes på den baggrund yderligere 5 mio. kr. til indsatsen i 2017, ligesom forligsparterne er positivt indstillet overfor at prioritere cykelprojekter ved senere udmøntning af den ramme som afsættes til investeringer i infrastruktur fra 2018 og frem.

Parker og Rejs:

I forlængelse af anbefalingerne i 'Trafik i Aarhus 2030' blev det i forbindelse med budgettet for 2013-2016 besluttet, at Teknik og Miljø i løbet af 2013 skal fremsende en indstilling til byrådet omkring arbejdet med at prioritere indsatser der forbedrer mobilitet og fremkommelighed i det sammenhængende byområde. Blandt andet i forhold til mulighederne for kombinationsrejser.

Som led heri skal der udarbejdes en handlingsplan for etablering af Parker og Rejs anlæg, der eksempelvis kan placeres ved den kommende letbanes væsentligste standsningssteder og/eller ved større centrale indfaldsveje. Ligeledes skal handlingsplanen indeholde en vurdering af finansieringsmulighederne. På baggrund af handlingsplanen fra Teknik og Miljø vil mulighederne for at finansiere anlæg – og eventuel gratis brug af disse for bilister og cyklister – ved parkeringsindtægter fra andre dele af byen blive prioriteret højt.

Udbygning af fritids- og idrætsfaciliteter:

I takt med at Aarhus vokser stiger presset på byens fritids- og idrætsfaciliteter. Forligsparterne ønsker at sikre, at der fortsat er tilstrækkelige rammer for rum til bevægelse for byens borgere. Der afsættes på den baggrund 6,28 mio. kr. som anlægstilskud samt 100.000 kr. årligt i driftstilskud til etablering af en kunstgræsbane i Skæring (HEI) og Beder-Malling (BMI). Herudover afsættes i 2017 1,0 mio. kr. i opsparing til yderligere fritidsfaciliteter. Forligsparterne påpeger vigtigheden af at kommunens arealer og faciliteter udnyttes optimalt. Udbygning på fritids- og idrætsområdet skal derfor ske i samarbejde med MBU, således at fritids- og idrætsfaciliteter tænkes sammen med eksempelvis institutionsbyggeri og udbygning på skoleområdet.

Byrådet sætter retning for den fortsatte udvikling af byen: Anlægsrammer for årene 2018-2023

De ambitiøse mål for vækst og udvikling i Aarhus sætter retningen for kommende investeringer. Når det gælder store anlægsarbejder, er det nødvendigt med en lang tids-horizont. Vi skal være sikre på, at vi investerer i fx veje og daginstitutioner, så de er klar, når behovet er der. Omvendt er det ikke muligt at forudsige fremtidens anlægsbehov i detaljer. Anlægsplanen for perioden fra 2018 og frem afstikker derfor først og fremmest hovedlinjerne i fremtidens investeringer, mens de konkrete anlægsprojekter skal prioriteres hen ad vejen, efterhånden som det bliver aktuelt. Anlægsplanen omfatter derfor følgende rammebeløb (oversigt kan ses i bilag 2):

Udbygning af skoler og daginstitutioner:

Der afsættes 166 mio. kr. i 2018 og derefter 100 mio. kr. årligt, så der er plads til de mange nye børn i fremtidens Aarhus. Befolkningsprognoserne peger på, at der bliver behov for en udbygning af denne markante størrelse i fremtiden, hvis befolkningsvæksten fortsætter som forventet.

Boliger:

I perioden 2018-2023 afsættes der et årligt rammebeløb på 10 mio. kr. til flere nye almene boliger. I forbindelse med udmøntningen tages der stilling til fordelingen mellem hhv. ungdomsboliger, familieboliger og ældre- handicapboliger. Borgmesterens Afdeling vurderer dette i samarbejde med Teknik og Miljø, Sociale Forhold og Beskæftigelse samt Sundhed og Omsorg.

Infrastruktur:

En by i vækst giver behov for investeringer i infrastruktur. Det gælder såvel infrastruktur til nye byområder som udbygning og modernisering af den eksisterende infrastruktur. Der er behov for en prioriteret indsats så Aarhus fortsat er et trafikalt velfungerende og attraktivt bysamfund.

Der afsættes på den baggrund et rammebeløb til infrastruktur på årligt 100 mio. kr. i årene 2018 – 2023. Forlods prioriteres herfra midler til kommunens forventede andel af anlægsinvesteringen i udbygning af letbanen med nye etaper til Brabrand, Hinnerup

og Aarhus Ø – indskud på i alt 100 mio. kr. samt efterfølgende finansiering af kapitalomkostningerne på forventet 22,5 mio. kr. årligt. For så vidt letbanens efterfølgende etaper, så vil der herunder blandt andet skulle ses på mulighederne for en udbygning til Aarhus Lufthavn, Tirstrup.

Herudover afsættes der forlods 57 mio. kr. til påbegyndelse af Bering-Beder vejen i 2019.

Bygningsvedligeholdelse:

Der afsættes ekstra 25 mio. kr. årligt i de 3 første år og derefter 30 mio. kr. årligt oven i de allerede høje budgetter til bygningsvedligeholdelse. Dermed sker der på sigt en videreførelse af niveauet fra 2016 og 2017, hvor bygningsvedligeholdelse allerede er blevet opprioriteret.

Øvrige områder:

Også på andre kommunale serviceområder vil der blive behov for investeringer fremover. Erfaringen fra den seneste 10-års investeringsplan er, at der viser sig nye behov over tid, som ikke må undervurderes. Derfor afsættes en buffer på 70 mio. kr. årligt i hele perioden.

Kloakering, kolonihaver:

Byrådet har besluttet, at kloakeringen i kommunalt ejede kolonihaveområder skal finansieres af Aarhus kommune, og at tilbagebetaling skal ske via forhøjelse af areallejen. Samlet er der tale om en investering på 141 mio. kr. (2014-priser) og forhøjede lejeindtægter på 8,8 mio. kr. om året, når samtlige områder er blevet kloakeret. Areallejestigningen beregnes med udgangspunkt i, at anlægsinvesteringen tilbagebetales over 30 år med en forrentning, der svarer til kommunens interne rente som et annuitetslån, der pt. er 4 %. Investeringen er således fuldt finansieret over tid. Nettobeløbet i perioden 2014-2023 skal finansieres af de afsatte puljer.

Det er som udgangspunkt forudsat at kommunen finansierer tilslutningsafgiften og kloakeringen på fællesarealerne i den enkelte kolonihaveforening frem 'til lågen' (i praksis skel), men ikke herfra og ind til huset på det enkelte kolonihavelod. Teknik og Miljø anmodes om at forestå den samlede kloakering - inkl. tilslutningen på de enkelte havelodder – såfremt den enkelte haveforening måtte ønske dette. Merudgifterne forbundet hermed afregnes tilsvarende via forhøjelse af areallejen.

Finansiering: Investeringer i vækst skal sikres ved prioritering

Initiativerne i 2014-2017 er fuldt finansieret med de beløb, der allerede er optaget i budgettet samt med den forventede indtægt fra det midlertidige tilskud på folkeskoleområdet, der indgår i aftalen med staten.

Der er behov for over tid at øge investeringerne, så den nødvendige udbygning af infrastruktur og kommunale institutioner kan sikres. Der skal investeres, når målet er en by i vækst og udvikling.

Byrådet har sidste år besluttet at øge anlægsniveauet via et øget driftsoverskud. Fra 2018 og frem sikres yderligere løft af anlægsniveauet dels gennem et løft på 50 mio. kr. årligt, dels ved fastfrysning af p/l-fremskrivningen fra og med 2017. Det er et klart og bevidst valg, at der skal sikres plads til de nødvendige investeringer i fremtiden. Fremtidens behov for investeringer kendes ikke i dag, men vi skal være fremsynede og sikre, at vi har råd til at investere i takt med, at udviklingen fører til nye krav og behov.